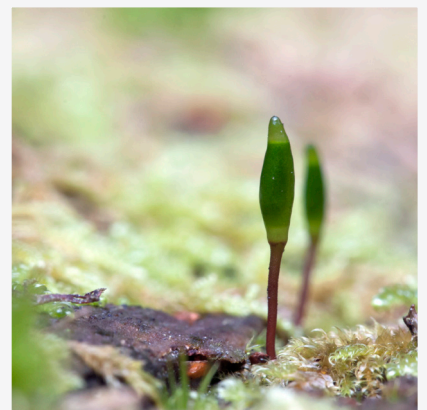

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Gölet

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220516 Gölet

Kommun: Katrineholm

Områdets totala areal: 5,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2003-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Gölet är det staggräsmarken med dess tuviga struktur samt den artrika silikatgräsmarken som är prioriterade att bevara. Området har lång kontinuitet av bete och den fuktigare staggräsmarken visar på att delar av marken tidigare varit slåttad.

Motivering: I silikatgräsmarken finns många hävdgynnade arter varav några är sällsynta både inom regionen och i landet. Det finns också en intressant svampflora i området.

Prioriterade åtgärder: Att området fortsätter betas är den mest prioriterade åtgärden för att behålla områdets status. Båda naturanaturtyperna gynnas av detta. Även röjning av

uppväxande sly ska ske vid behov.

Beskrivning av området

Vid gården Gölet ligger en flack, öppen hagmark med enstaka större stenblock. Markstrukturen är kullig av björn- och vitmosstuvor, vilka i huvudsak breder ut sig över de fuktiga delarna av hagen. Hagmarken har tidigare varit äng och genom långvarigt nyttjande blivit extremt utarmad på näring. Detta i sin tur har gett upphov till en hagmarkstyp som är mycket ovanlig i länet. Stora delar domineras av stagg – ett gräs som i stor mängd indikerar en degenererad slåtterfas. I hagen ingår en del äldre åkrar och odlingsrösen. Här finns också ett system av gamla handgrävda diken, sannolikt upptagna för att de forna ängsmarkerna skulle odlas upp, men detta blev aldrig gjort. Markerna är ogödslade utom intill gården Gölet där det finns en viss kvävepåverkan. Området äger också en intressant svampflora med bland annat flera arter hagvaxingar. Längst i söder finns en björkbevuxen hagmark, där det också finns ett stort flyttblock till beskådande. Här finns också rester av tidigare bebyggelse i form av husgrunder och en gammal isdös.

Vad kan påverka negativt

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av öppna ytor.
- Ökat uppslag av lövsly i öppna delar.
- Tillskottsutfordring som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Dikning eller andra åtgärder som förändrar hydrologin i området. De diken som finns idag är grunda och påverkar inte naturvärdena negativt.
- Gödsling med handelsgödselmedel och/eller insåning av vallväxter.
- Bebyggelse eller annan exploatering som innebär att hela eller delar av hagen måste tas ur drift.
- Deponering av jord, sten, grus eller annat material som medför minskning av den betade arealen.
- Bete vintertid som påverkar skotttillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. nedgrävning av elkabel.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Avtal finns.

Skötsel: Området bör betas så att vegetationen är väl avbetad vid vegetationsperiodens slut. Dock bör betesdjuren inte släppas in för tidigt utan anpassas till de vårblommande mer slåttergynnade arterna. Rövning av uppväxande sly bör ske vid behov.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**6230 - Stagg-gräsmarker**

Areal: 3,23 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Områdets centrala delar är bevuxna med stagg, vilket är ett resultat av tidigare slåtterbruk, med bortförsl av ängshö och med en generell utmagring av marken till följd.

Vegetationstypen skiljer sig i fråga om ytstruktur och artinnehåll väsentligt från den i den torrare naturbetesmarken. Inte bara genom den stora mängden stagg utan också genom att marken är blötare och lågtuvig av björn- och vitmossor. I denna miljö växer även en del typiska fuktängsväxter som småstarr, hirsstarr, ängsvädd och blodrot.

Bevarandemål

Arealen staggräsmarker ska uppgå till minst 3,23 ha. Arter som är typiska för naturtypen, exempelvis stagg, ängsvädd, hirsstarr och blodrot ska finnas utbredd och i ansenlig mängd inom området. Den tuviga strukturen ska finnas kvar och marken ska fortsatt vara fuktig och utan hydrologisk påverkan från mänskliga aktiviteter i eller omkring området.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 2,55 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen är i området främst utbredd utmed kanterna, i de mindre fuktiga delarna, där rödven och andra gräs dominerar. Däremellan finns ett stort inslag av örter typiska för ogödslade, välhävdade betesmarker. Här finns också fattigmarksväxter som blåbär, lingon och knippfryle. Exempel på mer sällsynta arter är jungfru Marie nycklar, ängsskallra, vanlig ögontröst, ängsmaskros, gelerts maskros och fläckmaskros, den senare rödlistad. Närmast gården Gölet är marken lätt kvävepåverkad och växtligheten uppblandad med mer näringskrävande arter. Ett antal diken finns dock i området. De är grunda, handgrävda och anlades troligen för att området skulle överföras till åkermark. Detta blev av någon anledning aldrig av. I den södra delen ligger ett hagmarksparti bevuxet med ett antal stora björkar. Denna del av hagen är mer kuperad och blockrik och inte heller så näringsurlakad som markerna längre åt norr.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmark ska uppgå till minst 2,55 ha. Arter som är typiska för naturtypen och som är karaktäristiska för välhävdade silikatgräsmarker ska finnas utbredd och i ansenlig mängd inom området. Området ska vara hydrologiskt opåverkat av mänskliga aktiviteter förutom de gamla handgrävna dikena som inte längre har någon större inverkan på hydrologin i området. Inslaget av buskar och sly av igenväxningskaraktär ska vara litet och området ska huvudsakligen vara öppet med ett glesst äldre trädskikt.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

Dokumentation

Lindhagen, A. 2000: Åtgärdsplan för bevarande av biologisk mångfald och kulturhistoriska värden i betesmarker och slåtterängar. Länsstyrelsen dnr 32-8608-2000, fastigheten

Eriksberg 35:1.

Rydberg, H. & Vik, P. 1992: Ängs- och hagmarker i Södermanlands län. Länsstyrelsen.

Inventeringar

Adoxa Naturvård 2004: Kärnväxtinventering i sörmländska ängs- och hagmarker.

Uppföljning 2002-2003 av 1994-95 års regionala miljöövervakning Programområde:

Jordbruksmark – undersökningstyp: Intensiv övervakning av kärnväxter, huvudrapport.

Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Kärnväxter

Stagg

Jungfrulin

Kattfot

Ängsvädd

Blodrot

Knippfryle

Hundstarr

Hirsstarr

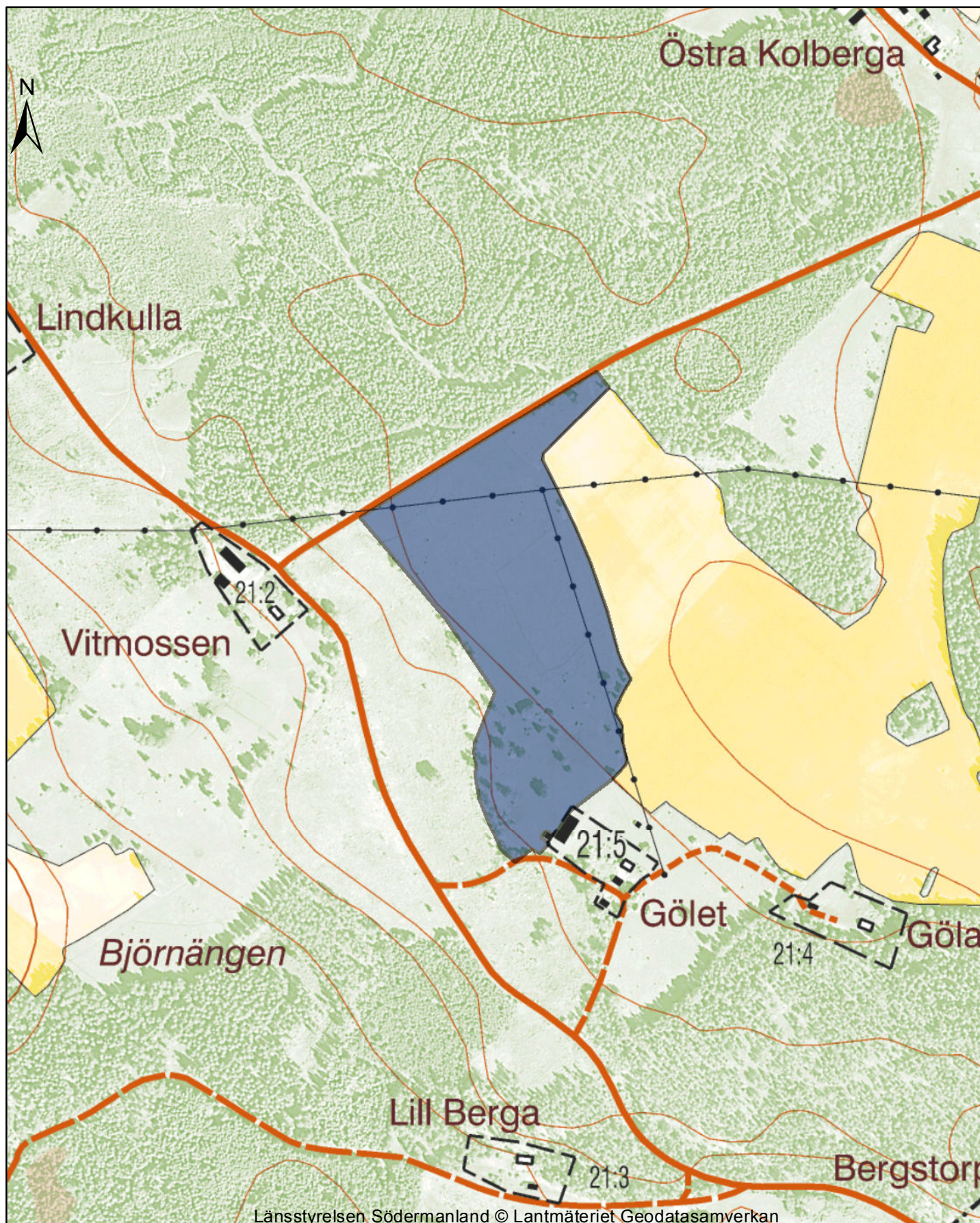
Ängsmaskros

Gelerts maskros

Fläckmaskros

Jungfru Marie nycklar

Ormrot

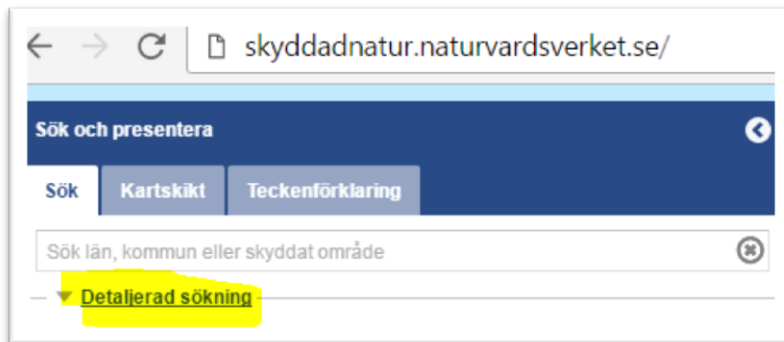

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

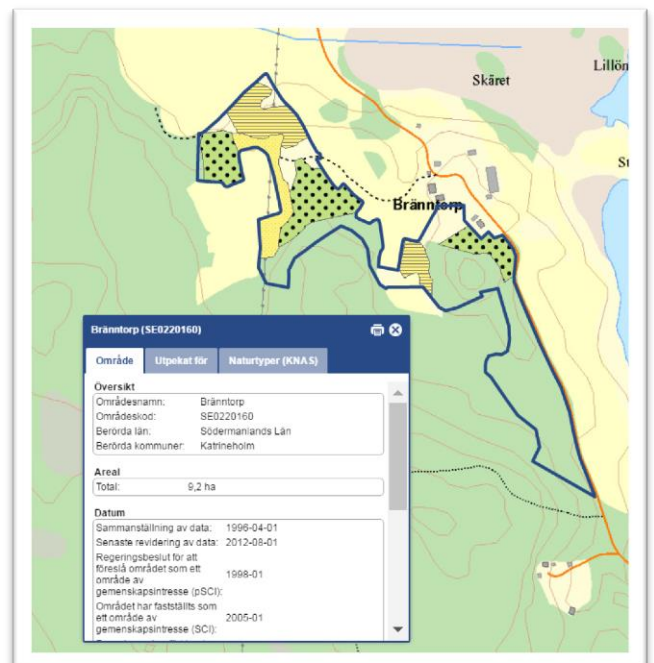
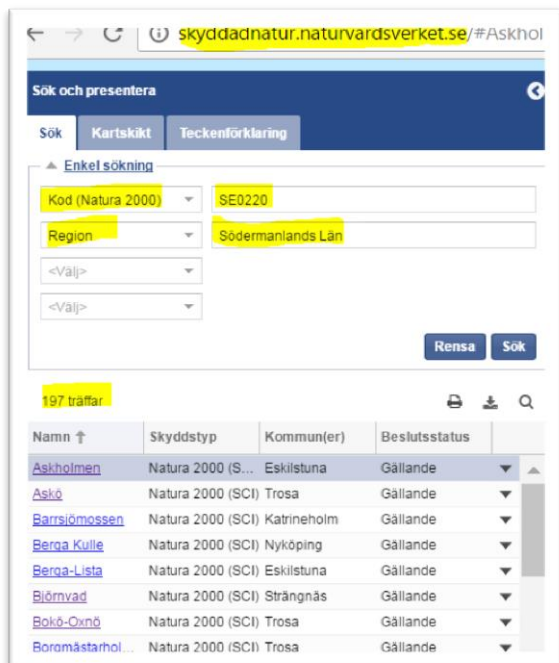
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram *Södermanlands län*

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

